

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio prima. Vtrum terminus resultans, seu productus per Incarnationem
sit aliqua substantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Cyril.

Hanc appellationem sortiri; vt recte Cyrillus supra A
contra Nestorium notauit. Ratio clara est, quia
Christus, & hic homo dicit ipsum suppositum, quod
neque assumptum est, neque instrumentum esse po-
test, sed ipsum primum operans, caro autem, vel
humanitas dicit naturam assumptam, per qua sup-
positum operatur, & ideo in illam conuenire talis
denominatio potest. Vnde vltimo hic notetur mul-
to aliter posse humanitatem dici organum Verbi,
quam Patris, vel Spiritus sancti, quia sicut per vnio-
nem facta est illa humanitas natura ipsius Verbi, &
non Patris, nec Spiritus sancti, ita speciali modo est
organum ipsius Verbi, quo fit, vt propriis, & vitales
actiones humanitatis vere, ac proprie tribuantur
Verbo, ac vero respectu aliarum personarum non
nisi communi, ac generali ratione potest dici instru-
mentum ad eum modum, quo omnes formae crea-
tae, siue omnes causae secundae, instrumenta primae
causae vocari possunt: legatur de hac comparatione
Caietan. tom. 3. opusc. tractat. 1. orat. 2. ad Alexand.
Sextum.

Caietan.

DISPUTATIO VII.

In quinque Sectiones distri-
buita.

De termino Incarnationis, qui per illam producit,
seu resultat.

I N his articulis disputauit potissimum D. Thom.
de termino huius vnionis, & ideo de hac re pre-
sentem disputationem instituo, quae conuenienti
methodo in hunc locum cadit, vt enim actiones a-
liis vniversaliter, ita Incarnatio, vel vnio ad termi-
num ex ipsa resultantem habitudinem dicit, imo
& ab illo videtur rationem sumere. Quamobrem
ad explicandum, quid sit haec vnio, commode ab
ipso termino exordium sumemus. Oportet autem
(quod saepe notauit) distinguere terminum termi-
nantem humanitatem a termino resultante ex vni-
one. Nam de hoc posteriori agemus, non de priori,
nisi quatenus ad alium explicandum necessarium
sit. In quo etiam intelligere possumus vel id, quod
per hanc vnionem, seu per actionem vnitiuam, vel
id, quod se habet, vt formalis terminus illius actio-
nis, sicut in resurrectione, verbi gratia, quae est actio
vniciens animam corpori; ad quatus terminus eius
est, hic homo, qui resurgit, terminus autem forma-
lis dicitur ipsa anima, vt reunita corpori. Hic ergo
praecipue explicabimus terminum totum, & inte-
grum. Nam de illo, qui est quasi formalis, commo-
dius sequenti disputatione differetur.

SECTIO I.

Virum terminus resultans, seu productus per Incar-
nationem sit aliqua substantia.

V ISVM est hanc quaestionem praemittere, ante-
quam attingamus errores, quos D. Thom. his
articulis impugnauit, vt ab vniversalioribus proceda-
mus, quamquam hoc loco referri posset error Ne-
storij, qui duas in Christo constituens personas, vel
hypostasies solum accidentaliter vnitas, necessario
negare debuit terminum incarnationis esse aliquam
substantiam, vel (quod idem est) incarnationem esse
actionem alicuius substantiae productiuam, sed vel
nullam actionem esse, sed solum extrinsecam de-
nominationem, vt est per amorem, seu fauorem ex-
trinsecum, vel tantum esse productionem alicuius
accidentis, quo aliquo modo substantiae & personae
distinctae coniungantur. Sed hic error & tractan-

us est dubio tertio, & late refellendus. Secunda
referri potest sententia asserens, incarnationem nul-
lum habere terminum per illam productum, neque
accidentalem quidem, neque substantialem, sed tan-
tum terminum terminantem humanam naturam,
illumque substantialem esse, scilicet ipsum Verbum.
Sed hoc plane falsum est, & impossibile, quia incar-
natio est actio realis, quae in tempore incepit esse, er-
go necesse est habere terminum realem per illam
productum, quia hoc est de intrinseca ratione talis
actionis. Ergo ille terminus non potest esse Verbum
ipsum secundum se, quia: vt sic non est in tempore
productus, oportet ergo aliquem alium terminum
assignare.

Dico ergo primo, terminum adaequatum incar-
nationis esse Deum hominem, seu Verbum vt sub-
sistens in humanitate, seu hic hominem Christum,
vt est vnum quid constans ex persona diuina, & hu-
mana natura. Haec est doctrina communis Theolo-
gorum, cum D. Thom. hic, praesertim artic. 6. & cla-
rius in 3. distinct. 2. quaest. 2. artic. 2. quaest. 3. Caietan. Palud.
hic art. 8. dub. 5. & omnium Thomist. Palud. distinct.
5. quaest. 1. art. 3. & quamuis Durand. & Scot. soleant
in contrarium citari, tamen reuera non aliud senti-
unt: vt videre est in Scot. distinct. 1. quaest. 1. & Du-
rand. ibidem, & distinct. 5. quaest. 2. & dist. 6. quaest.
2. Neque inter Catholicos potest in hoc esse dissen-
sus, quia haec est assertio fidei, hoc enim sensu defini-
unt Concilia, Incarnationem terminatam esse ad
vnitatem Verbi Dei, secundum compositionem ad
carnem animatam anima rationali, vt dicitur in

D. Thom.

Caietan.

Palud.

Durand.

Scot.

P. Synod.

Cons. Tril.

VI

Cyril.

Cons. Eph.

quinta Synod. actione. 8. can. 3. & in idem recidit,
quod dicunt, Christum ex diuinitate, ac humanita-
te constantem, esse vere vnum quid, quod beata Vir-
go genuit, vt dicitur in Concilio. Toletan. 6. & 11. in
confessionibus fidei, hoc etiam est, quod in Concil.
Francoford. in libro sacrosyllabo dicitur, *Quis eum*
adoptasse in filium credatur, cum tota sancta Trinitas ho-
minem Christum in vtero Virginis optata sit. Hoc etiam
sensu definitur saepe in Conciliis Graecis hanc vnio-
nem factam esse secundum hypostasim, seu substanti-
am, vt videre est in 2. anathematismo Cyrilli. & in
epistola. 8. eius, receptis in Concilio Ephesino, tom. 1.
can. 12. & 14. sensus enim est, hanc vnionem talem
esse, vt ex ea resultet vna hypostasis Christi in dupli-
ci natura subsistens. Denique cum Scriptura dicat,
Verbum esse factum carnem, aut Deum factum esse
hominem, satis aperte docet hunc fuisse terminum
huius vnionis, idem autem terminus, qui illis verbis
complexè significatur, declarat simpliciter, & in-
complexè per illum terminum, hic homo Christus,
vt Deus homo. Ratione etiam patet, quia in omni
vnione terminus adaequatus ex ea resultans est ipsum
compositum, vel quali compositum ex rebus vni-
tis, vt patet in exemplo supra posito de resurrectione,
& idem est in omnibus similibus, ergo simpli-
citer in hac vnione terminus est illud vnum, quod
resultat ex rebus vnitis, sed hoc nihil est aliud, quam
Christus Deus homo, ergo. Et confirmatur, quia
hic homo Christus, vt subsistit in duabus naturis, est
vere vnum quid, vt traditur late in Concilio Ephe-
sino, & Chalcedonensi, act. prima, vbi multa ex Pa-
tribus referuntur, & in Symbolo Athanasij expres-
se habetur, Sicut anima rationalis, & caro vnus est
homo, ita Deus, & homo vnus est Christus, & infra
quaest. 17. hoc latius dicitur: sed hoc vnum ante hanc
vnionem non erat, & per illam resultauit, tanquam
quid per se primo intentum per illam, ergo est adae-
quatus terminus eius.

Dico secundo, primum, & adaequatum termi-
num incarnationis esse substantialem, seu quandam
indiuiduum substantiam. Haec assertio sequitur a-
perte ex praecedenti: quia hic homo CHRISTVS
quedam indiuidua substantia est, sed ille, quatenus
DEVS homo est, est terminus huius vnionis, er-
go.

Cons. Eph.

Chalcedo.

Athanasij

go. Et confirmari hoc potest ex capite: Cum Christus, extra de hereticis, ubi Alexand. Papa definit. Christum, secundum quod est homo, esse aliquid, quam definitionem aliqui explicant, ut solum sit contra Manich. qui negando veram in Christo humanitatem, consequenter dicebant, Christum, ut hominem, non esse aliquid, sed potius nihil, quia non fuit verus homo, sed apparens. Ita exponit Franciscus Penna in scholiis ad directorium inquisitorum. 2. p. lib. 2. scholio. 3. & videtur favere ratio, quæ in textu subiungitur, scilicet quia sicut Christus verus est Deus, ita verus est homo ex anima rationali, & humana carne subsistens. Sed difficile creditur est, hunc esse sensum illius definitionis, quia ut constat ex Concilio Lateranensi sub eodem Alexand. III. pag. 49. cap. 20. illa definitio edita est contra aliquos Parisienses & Rhemens. Doctores, qui eo tempore ita loquebantur. Non est autem credibile eos fuisse locutos in sensu Manichæorum: sed fortasse negabant, Christum, ut hominem, esse aliquid, scilicet substantiale, & absolute, & ita intellexit D. Thom. hanc definitionem hic. artic. 6. in argumento, sed contra, & alij scholastici, & expositores omnes. Et confirmatur: quia (ut infra disputatione sequenti ostendemus) hæc unio substantialis est: sed terminus actionis, vel unionis substantialis ad substantiam per se primo terminatur, ergo. Sed dicere potest aliquis terminari hanc unionem ad ipsam humanitatem, vel secundum se vel prout existentem in Verbo, & illam, ut sic esse terminum huius unionis; non vero hunc hominem, vel substantiam aliquam perfectam. Qui modus dicendi solet tribui Durando. Sed licet humanitas, ut unita Verbo, possit dici veluti formalis terminus huius unionis propter rationem dictam, quam latius explicabimus disputatione sequenti: non tamen dici potest totalis, & integer terminus: quia substantialis actio unitiva, quamvis proxime veretur circa extrema, quæ unit, vel utrumque vel aliquod illorum immutando, & modificando; tamen per se primo non tendit, nisi ad totum ipsum, quod resultat ex unione extremorum, ad illud enim tendit tota actio, vel immutatio, quæ fit in extremis, quæ unitur, ergo illud est totalis, & ad quatuor terminus per se primo intentus per talem actionem, vel unionem: hoc autem in proposito non est humanitas ipsa, nec secundum se, nec prout unita: sed hoc totum Christus Deus homo. Neque contra hanc resolutionem occurrit specialis aliqua difficultas præter eas, quæ communes sunt huic mysterio, quas paulatim in duabus sequentibus expediemus.

SECTIO II.

Utrum terminus huius unionis fuerit aliqua substantialis natura.

In hac questione tractandus est error Eutychetis: qui ut intelligatur, advertendum est varios errores extitisse illorum, qui vnam in Christo naturam posuerunt. Negarunt enim quidam veram unionem inter utramque naturam divinam & humanam, tribuentes Christo, vel solum divinam, ut Manichæi, & alij antiquiores hæretici, vel solum humanam, ut Paulus Samosat, & alij. Sed hic error non pertinet ad præsentem disputationem; est enim in prima disputatione confutatus. Alij ergo errarunt, ponendo in Christo vnam naturam conflam, seu resultantem ex unione duarum naturarum, divinæ, & humanæ, iuxta quem errorem terminus huius unionis est aliqua natura substantialis. Qui error variis modis intelligi potest. Primo, ut hæc unio facta sit per con-

fusionem, mixtionem, & transmutationem duarum naturarum in vnam tertiam, sicut contingit in productione mixti ex simplicibus substantialiter transmutatis, ut tenuit quidam Polemius, ut Theodoret. refert li. 4. hæreticarum fabularum, quin & errorem Eutychetis ita multi patres explicarunt, quos statim citabo. Et eundem secuti sunt Iacobitz apud Niceph. lib. 18. ca. 45. & Acephali duce Severo, ut sumitur ex VII. Synodo, Acto. i. circa finem in fragmento vitæ sancti Sabbæ, quorum fit mentio in V. Synodo, Act. 1. in libello Monachorum ad Menam, & in alio ad Synodum, & aliis locis eiusdem actionis, & Concil. Hispal. II. capit. 12. & Damascen. contra hos scripti librum de natura composita, ex cuius discursu, & rationibus constat hos hæreticos posuisse compositionem vnius naturæ in Christo per veram mixtionem, sicut mixtum dicitur componi ex elementis. Refert etiam Nicephor. lib. 18. cap. 45. hos vocatos esse Acephalos, quia sine Episcopis debebant, qui sunt capita Ecclesiarum, quod etiam notavit Sanderus libro 7. de visio. Monach. hæres. 106. melius, quam Castro, qui verbo, Christus, hæres. 4. dixit dictos esse Acephalos, quia duce caruerunt, quod falsum esse constat ex dictis.

Secundo modo ab aliis assertus est hic error, quod scilicet hæc vna natura resultaverit per conversionem humanitatis in diuinitatem. Hic fuit error Eutychetis, quantum ex Leone Papa colligitur, epistola. v. c. ad Flavianum, & ex epistolis Flavianiani ad ipsum, quæ ante illam habentur inter epistolas Leonis: ubi tamen dicitur, Eutychetem excitasse errorem Valentiniani, & Apollinaris. Sed intelligendum est quantum ad unitatem naturæ, nam in modo aliter erravit. Virgilius etiam libro 1. & 2. contra Eutychet. Eodem modo explicat hunc errorem, & evidentissime August. hæres. 90. Ambrosius lib. de Incarnatio. cap. sexto, ubi mutationis & conversionis etiam mentionem fecit, tacito tamen nomine Eutychetis. Ita etiam refert hunc errorem Nicephor. lib. 18. capit. 45. Theodoretus lib. 4. hæret. fabular. & confutat illum in dialogo Inconfus. & immutab. Hac etiam ratione dixit Eutyches Christum subsistere ex duabus naturis, non in duabus, quia censuit duas naturas unionem facta non permanisse. Ideo etiam dicebat diuinitatem passam fuisse, & crucifixam & Theodoret. supra refert lib. 4. cap. ultimo, & Sanderus lib. 7. de visio. Monarch. hæres. 102. quia illam naturam non compositam, sed reuera vnam, & eandem omnino fuisse existimabat. Unde Damascenus lib. 3. capit. 3. hunc errorem tractans ait posuisse vnam naturam, vel simplicem per transmutationem vnius in aliam, vel compositam per simplicium transmutationem eo modo, quo corpus hominis ex elementis componitur. Denique in hoc sensu damnatur clare hæc hæresis toto Concilio Chalcedonensi, & aliis infra citandis. Hunc errorem secutus est Dioscorus, ut patet ex Concil. Chalcedonensi, act. 1. & 16. & Act. 3. in epistola ad Martian. de damnatione Dioscori & ex Liberato in breuiario. cap. 12. & 13. & Nicephor. libro decimo quinto, capite 4. 8. & 30. Idem error tribuitur Euseb. Cæsariensi. in VII. Synodo, act. 5. & 6. circa finem, ubi ex Athanasio & Cyrillo aliqua contra illum referuntur. Refert etiam Nicephorus Petrum Graphæum hunc errorem fuisse secutum, atque ita totam Trinitatem passam fuisse asseuerasse, aiebat enim vnam naturam Christi tribus personis communem vere passam fuisse. Itaque in illo Trisagio, Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, dicebat addendam illam partem, qui passus est pro nobis, ut etiam reculit Nicephor. lib. 15. capite 18. Damascenus libro 3. capite decimo, & epistola de Trisagio, & ab hoc orti sunt hæretici dicti Theopasitæ, & Patripassiani, ut Præteol. supra, & Sander. hæres.